

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre — 6 K — f. | Negyedévre — 1 K 50 f.
Félévre — 3 „ — „ | Egyes szám ára 10 fillér.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona
Amerikai Egyesült-Államokba — egész évre 2 dollár.

Felelős szerkesztő:

VARJAS ENDRE.

Laptulajdonos

A SZATMÁR-EGYHÁZMEGYEI IRODALMI KÖR.

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a **Pázmány-sajtó** címére (Szatmár, Iskola-köz 3. sz.) küldendők.

Pályázati hirdetések egyszeri közlése 5 korona
Nyilttér sora 40 fillér.

A lap megjelenik minden szerdán.

A szabadkőművesek nyelveze.

Budapest, 1911. június 12.

(N. E. dr.) A szabadkőművesek egymást a beszédjükben vagy írásukban használt kifejezésekről is megismerik.

A szabadkőműves név szószerinti fordítása az angol Freemasonnak, mely név először egy 1350-ből való okiraton fordul elő. Azt nevezték így, aki a faragott követ, a freestonet, kívülről munkálta meg, szemben a mason-nal, a kőművessel, aki a kifaragott követ a falba illesztette. Ennek az elnevezésnek az a symbolikus értelme, hogy amint a kőfaragó lefaragja a kőről a vonalon kívül eső durva részeket, úgy pattogatják le a szabadkőművesek kalapácsukkal a lelkekre boruló kemény kérget, hogy érje a fény, a világosság, a napsugár.

A szabadkőművesek egymást testvérnek nevezik. Maga a szabadkőművesség királyi művészet nevet visel. Az újonnan felvett testvér neophita. Az egész világon élő testvérek összessége a testvéri láncz. A nem szabadkőművest profánnak nevezik. Az olyan profánt, aki szabadkőműves gondolkodású, kötényt nélküli mesternek szólítanak. A tanácskozó terem neve műhely.

A Magyarországi Symbolikus Nagypáholy Podmaniczky-utca 43. szám alatti házában az egyes műhelyeket következőképpen akarja elnevezni:

A nagy műhelyt Joanovics György vagy Kossuth Lajos műhelynek, a középső műhelyt Neuschloss Marcell műhelyének, a kis műhelyt Pulszky Ferencz műhelyének, a legkisebbiket Kazinezy Ferencz műhelyének, és a legujabbat Ivánka Imre műhelyének.

A tanácskozás vezetőt kalapácsvezetőnek hívják. A kalapácsvezető testvér a többi testvért az oszlopok alatt (a Jakin és Boas oszlopok alatt) rendbe szólítja.

A páholyalapításra szóló engedély munkarend, a tárgyalási jegyzőkönyv munkatábla. Diszgyűlés neve diszmunka, gyászgyűlésé gyászmunka, nővér gyűlésé nővérmunka.

Most a progressív páholyok a nőket is be akarják vonni a szabadkőművességbe és erre a forrásra vezethető vissza a választói jognak a nőkre való kiterjesztésének kívánalma is. Pedig mennyivel szebbek az asszonyok a családi tűzhely mellett, mint a fórumon, vagy a jótékonysági urnák mellett való ácsorgásnál.

A gyűlésterem berendezése műhelyberendezésnek nevezetik. A munka után a Charitás perselyt hordozzák körül, mely rendszerint jelentéktelen tartalommal kerül vissza.

A páholyba lépni szándékozókat keresőknek hívják.

Világosság alatt úgy a symbolikus Nagypáholyban, mint az egyes páholyokban a négy első hivatal viselőjét értik. Ezek a főmester, felügyelő, szónok, titkár. Könnyebb megérthetősé czéljából ide iktatom a Martinovics példány 1911. február 3-iki tisztújításának eredményét: Főmester: Sándor Pál helyett Jászi Oszkár, helyettes főmesterek: Marskhan Géza, Szende Pál. Első felügyelő: Rác Gyula, Barta J. Imre, második felügyelő: Pósch Dezső, Herczog Ede. Szónokok: Kunfi Zsigmond, Kégl János, Fáber Oszkár. Titkárok: Zigány

Zoltán, Ember Jenő. Kincstáros: Benedek Elemér. Előkészítő mesterek: Varró István, Erős Jenő. Gazda: Mansfeld Ernő. Templomőr: Rózsa Ede. Zászlótartó: Kákány Ödön. Kincstartó: Kőhalmi Béla. Szövetségtanácsos: Székely Imre.

A szabadkőművesnek nincs vallása. Szerintük a világegyetem nagy építőmestere minden szépnek, jónak forrása és ezenkívül nem törődnek azzal, ha tagjaik ezt Jehóvána, világlelekeknek, energiának, anyagnak vagy akármi másnak nevezik is.

Ha idegent tudnak társaságukban, akkor azt mondják: esik az eső. Ez onnan ered, hogy egy katolikus káplán tudva a jeleket, jelszavakat és fogásokat, belopódzkodott egy külföldi páholyba. Amikor aztán észrevették, zuhany alá állították és nem bocsátották ki addig, míg csak fel nem avatták.

Az indítványok indítvány-zsákba kerülnek. A szertármeste gondoskodik arról, hogy minden látogató testvér beírja nevét munka után a jelenlevők könyvébe. A megválasztott főmesterek nevei külön könyvbe iratnak.

Az inasnak legénnyé, a legénynek mesterré való előléptetését béremelésnek nevezik, amiért külön díj fizetendő. Általában a szabadkőművespáholyok jól értenek ahhoz, hogy a testvéreket mikor és mily ezimeken adóztassák meg. A felvételtkor legjobban tartja a markát a Comenius, hol a felvételi díjak a legdrágábbak. Ha ezek sorában szegényebb testvéreket is látunk, ennek az a magyarázata, hogy azoknak a díjakat elengedik.

A szabadkőműves asztal patkóalakú. A pohár neve ágyu, a palackló löportartó, a boré erős löpor, a vízé gyenge löpor, a kenyér neve kő, az étel anyag, a tányér téglá, a kés kard, inni annyi, mint tüzelni. A poharak lemetszett végű ágyugolyó alakúak. Ilyet lehet látni a Pannónia vendéglőben is, mely Glück Frigyes testvére. A poharat csak félig szabad tölteni. Az ivás ágyuzás szóval nevezetik.

Lánczbeszéd alatt azt a szónoklatot értik, amelyet munka után, különösen diszmunka után egyes testvérek olyképen mondanak, hogy a beszéd alatt a többi testvérek lánczszerűleg összefogóznak. Ezek a lánczbeszédok előirt bölcseségek. Általában a szabadkőművesek mindent előírás szerint tartanak. Minden pontosan elő van írva, hogy ki, mikor, hogyan, mit beszéljen. A dárídózást, evést, ivást, dorbézolást vakolásnak nevezik. Ezeknél a vakolásoknál is meg van határozva, hogy ki szólal fel és kikre, mily sorrendben üritsenek löport, s mit kell mondaniok. Például az ünnepi vakolás lefolyása következő:

Mester: Rendbe testvéreim! A testvérek felállanak, megadják a jelet. Vakoláshoz hivlak titeket stb. Miután a szabadkőművességre, a látogató testvérekre, az újonnan felvettekre, a nővérekre, testvérekre és még a páholytagok szomjusága szerint másokra is ittak, a zene szólott, megszólal a mester. Első felügyelő testvér zárd be a vakolást. Első felügyelő testvér: Rendbe testvéreim! Hivatalomnál fogva szabadkőműves szokás szerint a világegyetem nagy építőmesterének dicsőségére bezárom ezt a vakolást. (Kalapácsütések.) I. felügyelő: Testvéreim a vakolás be van zárva. (megadják a jelet.)

Sokat használt szabadkőműves szavak:

humanitás, humanus, humanismus. Humanitás voltaképpen az emberek összeségét jelenti, kik mint Isten teremtményei testvérek. Erkölcsei értelemben pedig erényt jelent, mely az általános testvériségből származik. Szabadkőművesi értelemben mindez új világot jelent. „Mi hiszünk, mondja Mazzini, az olasz szabadkőművesség megalapítója — a humanitásban, egyetemes és örökös lényben, a haladás törvényeinek egyetlen magyarázójában.“ (V. k. 181. l.)

Nép alatt a kifejeletlen Istent értik.

Haladás, progressio, radikálismus a szabadkőművesek győzelmét, egyedüli uralmát jelenti a földön. Ezt jelenti a demokrácia szó is, nem pedig azt a politikai uralmat, amelynél a nép széles rétegei vannak képviselve. Ezek a szavak szabadkőművesi értelemben azt a célt jelölik, amely odairányul, hogy a szabadkőművesség az iskolában, közigazgatásban, bíraskodásban, parlamentben és minden életnyilvánulásban érvényesüljön.

Az állam laicizálása alatt a vallásnak, a vallás törvényeinek, és a vallás gyakorlásának eltörlését értik.

Lehetetlenség a symbolumok jelentőségét minden systema szerint egy czikk keretében megmagyarázni. Symbolumok tekintetében következő rendszerek vannak: 1. Observans. (Strikte és late.) 2. Zimendorf-féle. 3. Eklektikus. 4. Fessler-féle. 5. Royal York. 6. Angolszász. 7. Schröder-féle.

Ezek a systemák úgy viszonylanak egymáshoz, mint a kereszténység és annak különböző felekezetei.

A szabadkőműves külsőleg is felismerhető annak, aki velük alaposan foglalkozik.

Főbb ismertető vonásuk saját katekizmusok szerint az, hogy kívül hideg legyen, mint a jégesap, belül pedig forrjon, mint a vulkán krátere. Magyarul: legyen nagyképi. Hiányozzék belőle minden emberi szívélyesség és őszinteség, bensőség és nyíltság. Hallgatagságnak is nevezik. A szabadkőművesség tagjainak tudni kell hallgatni. De kérdés, miért kell hallgatni, ha ott a páholyokban a lehető legnagyobb emberi boldogság elérését kutatják a jégesap vulkánok? Az ilyen világboldogságot czélzó eszmék csak terjedjenek minél szélesebb körben. Ha pedig mégis a hallgatás a legfőbb kőművesi erény, akkor fel kell tennem, hogy ott a páholyokban nem annyira a világ, mint inkább csak a szabadkőművesek lehető legnagyobb boldogságának elérésére törekvő munka folyik, amely nem egyéb, mint titkos érdekszövetség saját anyagi előnyök elérésére a profán világ tudatlanságának kiaknázása és e profán világ szervezetlenségének kihasználása mellett.

Az a nemzeti munka, mely most a szabadkőművesség teljes leleplezése mellett folyik, azt czéiozza, hogy a profán világ ismerje meg igazi ellenségeit, azok törekvéseit, óvakodjék azoktól, mert a népet boldogulásának egyik létfeltételétől, az anyagi eszközöktől kívánja megfosztani különböző jelszavak és csalafintaságok mellett.

A katonai javaslatok voltak azok, a melyek a magyar parlamentet felborították, meddő közjogi harcokba kergették a nemzetet, veszélyeztették alkotmányát, és tiz éven át lehetetlenné tettek minden munkát, és minden komolyabb, számottevő alkotást. Ma

Angol és franczia uridivat különlegességek,

fehértanemük méret szerint is készülnek. Nyakkendők, panama-, japán-, rizs és tollkőnyű nyulszőr kalapok, selyem zsebkendők, selyem és czérna harisnyák, keztük, sétatöbök és egyéb újdonságok naponként érkeznek — **Ragályhoz Szatmár, Deáktér 8. Telefon 269. sz.**

A legújabb női kézi táskák és illatszer újdonságok.

ujra itt vannak a katonai javaslatok újabb terhekkel, újabb áldozatokkal, de engedmény, minden jogmegadás nélkül. A tisztek tulyomó részben nem magyarokból, háromnegyed részben osztrák állampolgárokból kerülnek ki. A hadseregnek jelvényei osztrákok, zászlaja osztrák színeket visel, és szolgálati nyelve a német. Az ellenzék, mely a magyar vezényszóért, a szolgálati nyelvéért, a czimereért, és a zászlóért élethalál harezot indított koczára téve a nemzetnek legszentebb javait, egymás ellen támad, egyik töredékében az általános választói jog vesszőparipáján nyargal, éppen amivel elfojtották a tőlük megindított nemzeti küzdelmet, erősítik a hazaellenes, romboló, felforgató elemet, és a nemzetiségeket; mások kiesinyes, antiklerikális hecczeket csinálnak, a munkapárt pedig a gyanúsítás, a lappangó vádaskodás fegyverével akarja megölni a koalíció másik szárnyát, és megmérgezni a nemzet életét, hogy így elkábulva, és álomba, öntudatlanságba ringatva tehetetlenné legyen, a kormány pedig kijátszhatja legszentebb jogainkat, és minden ellenállás nélkül hozhassa nyakunkra az osztrákokat. A magyar önállósági törekvések újabb zátonyhoz jutottak, a rabszolga nép újabb pénz és véradót fizethet egy a nemzetnél idegen hatalomnak, a hadseregnek.

Városi közgyűlés.

E hó 12-én tartotta városunk törvényhatósága rendes közgyűlését Csaba Adorján főispán elnöklése alatt. Ezt megelőzőleg kitűzött rendkívüli közgyűlés — mivel a biztagok kellő számban nem voltak jelen — megtartható nem volt.

Polgármester havi jelentésében előadja, hogy a vízvezetési kutaknak a Szabó Norbert-féle kertben való elhelyezése iránt — tekintettel a védőtöltés közelségére — az országos vízépítési igazgatóság kifogást tett. Ezzel szemben Zarka Elemér műszaki tanácsos éppen alkalmasnak találja a Szabó Norbert-féle lakást, — mert ott idővel terjeszkedni lehet, — az nem fog beépülni. A kutfurásra vonatkozó pályázat kiírását közgyűlés elrendelte.

Együttal lépések tétettek más kedvező telek megszerzésére.

Közli a jelentés, hogy az összes h. é. vasutaknál úgy a személy- mint áruforgalomnál javulás észlelhető.

A hasított körmű állatok között fellépett száj- és körömfájás miatt — mely az előző évinél súlyosabban lépett fel az idén, a vásárok zárva vannak és megnyitásuk július vége előtt nem is remélhető.

Corin Ferencz főrendiházi tagnak a politikai pályán betöltött 40 éves működése alkalmából — városi üdvözlő iratot küld, melyet küldöttség ad át.

Heves Béla szinigazgatónak megengedte a közgyűlés, hogy az 1910. és 1911. évben be nem fizetett 1600 kor. felszerelési díjat részletekben fizesse a következő időny alatt, ellenesetben óvadékból vonandó le.

Kótai Lajos iparostanoncziskolai igazgatónak a közgyűlés az általa kért 10% díjat a tandíjkezelésért megadta.

Elvállalta a város közönsége a kezességet azon 200.000 kor. kölcsönre nézve, melyet a tanítók háza építkezési és felszerelési költségekre felvesz, azzal a kikötéssel, hogy az intézet minden évben terjessze be zárszámadását.

A városi közkórház költségvetése meg-

állapított; valamint azt is elfogadta a közgyűlés, hogy a napi ápolási díj 1 kor. 52 fillérről 1 kor. 60 fillérré emeltessék fel; egyben felterjesztette a tisztviselők illetményeinek rendezését jóváhagyás végett.

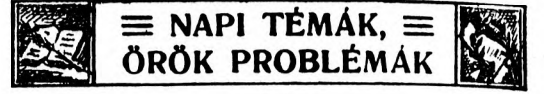
A szakbizottságok javaslatait a közgyűlés elfogadta.

A Harasztkó-féle telekből a Verbőczi-utca kiszélesítéséből visszamaradt 75 □ ölért Fekete János 15.800 koronát ígért, elfogadják. Tehát négyszögölenként 210 koronába kerül, a zárdakert átvágásánál jó volna ezt figyelembe venni.

A Svadlena telekből 187 □ ölért a dr. Törzsöktől megajánlott 25.000 korona helyett 27.000 K át kér a közgyűlés. A Litteczky-féle telket 60.000 koronáért a város a jövő évben veszi át; Kelemen Samu ellenezte a vételt, mert arra semmi szükség nincs, különösen most, mikor a város oly sok építkezés és kölcsön felvétele előtt áll.

A harmadik egyetem — Debreczenben. Nyilvánosságra jutott, hogy a harmadik egyetemet a protestáns Debreczen kapja meg. A beavatottakat ez a hír nem lepte meg, mert a debreczeni egyetem már egy év óta kísért. Ugyanis közvetlenül a Kluen-kormány megalakulása és az általános választások előtt megindult a tárgyalás Debreczennel és gyorsan létre is jött a meg egyezés. Ezt a hírt annak idején a kormány felhivatalosai megezáfozták és hogy enyhítés az elkeseredést, valamint hogy a közszelgő választások idejére el ne veszítsék a városok jóindulatát, tárgyalást kezdtek az egyetemre aspiráló városokkal. De hogy ez csak formalitás volt, abból is kitetszik, hogy — a mint most kipattant — a kormány Tisza István erélyes követelésére régen elhatározta a harmadik egyetemnek Debreczenben való föllállítását. Ez igazában Tisza István értékes szolgálatainak honorálása, a mely szolgálatakat a kormány érdekében tett. — Minden recriminálás nélkül csak annyit jegyzünk meg, hogy Tisza követelésével szemben hiába tiltakozott a kultuszminiszter, Kassa is, Pécs is elesett az egyetemről, s most protestáns theologiai facultással Debreczenben nyílik meg harmadik egyetemünk. Így fest a valóságban a katolicizmus fölhányortogott uralma!

Hitvallásos iskolák államsegélye. Barkóczy Sándor báró nevével kapcsolatban olyan vádak is merültek föl, hogy a katolikus középiskolák segélyezését a többi felekezeti iskolákkal szemben túlzott előnyben részesíti. Erre nézve élénk czáfolatul szolgálnak a száraz statisztikai adatok. A kultuszminiszterium kimutatása szerint az elmúlt évben a felekezeti iskolák állami segélyezése a következő volt: Az állami segély teljes összege a múlt évben 2,342.336 korona volt. Ebből hazánk felekezeti megoszlásainak arányában a róm. kath. iskoláknak járna 60.37 százalék, azonban tényleg csak 36.46 százalékot, tehát 23.91 százalékkal kevesebbet kaptak. Az ágostai középiskoláknak járna 7.20 százalék, kaptak 21.73 százalékot, tehát 1.453 százalékkal többet. A ref. középiskoláknak 14.20 százalék járt és 37.52 százalékot kaptak. Az izraeliták 5.04 százalékkal szemben 0.62 százalékkal államsegélyt kaptak, tehát 4.42 százalékkal kevesebbet, mint amennyi nekik járna, ennek csak az az oka, hogy nincs több, csak egy zsidó középiskola.

Irja: HARSÁNYI KÁLMÁN.

A TÖRTÉNELMI MŰVÉSZETRŐL.

A kis kurtakocsmának hová való helyezése sem fog túlságosan nagy fejlődést okozni művészünknek. Semmi esetre sem lesz olyan izléstelen, hogy a csábitó, kontárok-sóvárogta királyi palota tőszomszédságába helyezze, hol főúri kastélyoknak, udvari épületeknek van a helyük. Már csak azért sem, mert ennek a negyednek a kegyek hajszájában és az udvari élet apró ármánykodásaiban idegessé lett s különben is finnyásabb lakói aligha tűrnék meg közelükben a forgalmas csapszék zibongását. De meg a kiskocsmá törzsvendégei is feszengének a nagyurak közelségének tudatában. Röviden, művészünk azt a fölkapott kis kurtakocsmát Budavárának a közepé felé fogja elhelyezni valamelyik mellékutcában, hogy a város egyik részétől se essék messze, hogy családapák és kisdiákok is be-besurranhassanak észrevétel nélkül egy-egy pohárka borra. Budavárának egykori tervrajzát megismervén, választása minden valószínűség szerint az akkori kis Német-utcára, vagy az Olasz és Szent Pál-utcákat összekötő valamelyik névtelen sikátorra fog esni.

Maga az épület annak a kornak tucat-háza, mely a fönnmaradt egy-két példányból és az egykorú rajzokból könnyen elgondolható. Az ivó a roppant kapualjából nyílik és a várbeli szobák szokott formájára szabva, keskeny, hosszú és boltozatos. A boltozat ez adott esetben csúcsíves lehet. Természetesen nem holmi csillagboltozat, mely festőibb volna ugyan a közönséges keresztboltozatnál, s talán jellemzőbb is a kor építészetére, de nem az ivószobára. Az ivót két ablak világítja meg az utcáról; mélye sötétes. Minden bútor tucatholmi benne. Stílszerű gót, vagy éppen renaissance bútorok híre-hamva sincsen. Csak a falon függhet stílszerű, faragott díőfakereket valami bőven aranyozott glóriájú Madonna, csillagos kék rokályában. Kontár munka, de nem olcsó. A képet rengeteg adósság fejében mázolták hevenyén a kocsmárosnak, a keretet pedig drága pénzen csináltatta hozzá ő maga. Ez a szoba egész fényűzése. És a szentkép pompásan fest az ikszlábú asztalok és lócák, meg uraknak tartogatott szalmafonatos székek fölött, szemben az ajtóval, talán éppen az ónkupákkal, boros kancsókkal, itcékkel és csobolyókkal megrakott két fali polc között. Abban a korban nem botránkoztatott meg senkit a Madonna ilyen környezetben. Megkövetelték mindenütt. Még a kocsmahősök fejbúbjában is megbillent egy pillanatra a süveg, mikor belépve az ivóba, szembe kerültek vele. Nem csúfolta meg senki. S ha mégis megtette valamelyik holttrésg, kidobták a még csak kőtyagosok. Ez is egy paránya annak a levegőnek.

Művészünk e környezet holt dolgain vajmi kevés patinát láthat s vajmi keveset is fog ábrázolni, tudván, hogy hazugságba téved, ha többet nyújt annál a kevesnél. Nem képzel lovagos-apródos, sólyomvadászatos freskókat a falra, mert fegyelmzett a képzelete, s az nem tükrözött elébe mást, mint a mecsek kormánytól és legyek piszkától feketén foltos, bepettegyezett falat. Az asztalokon sem lát vésett hollós címereket, csak a zsrpeccetek sokaságát és a törzsvendégek otromba ákombákomjait.

Kik ezek a törzsvendégek, a kurtakocsmatörzsvendégei? A főnemesség bizonyára nem, de még csak az apródok sem, a kik nemcsak uruk,

Miért előnyös a FÓGEL-féle pörkölt kávé használata?

Mert

nem füstöli lakását; nem vesződik a pörköléssel; minden perczen friss pörkölést vehet.

Mindamellert 25%-ot megtakaríthatnak mindazon vevők, kik pörkölt kávé vesznek mert annyi bepörkölődik a házi pörkölésnél!

Kérem próbavételét, melyből meggyőződhet.

Utazási különlegességek

Ragályinál, Szatmár, Deák-tér 8, (Gillyén-ház). Telefon-sz. 296.

de önmaguk ellen is illetlen vétséget követnének el, ha bevetődnének. Azért a mi művészi munkáink ezúttal nem is nyilhatik alkalmá arra, hogy a rengeteg pulykaorrú piros cipőket és aranyos átkötővel testhez szorított bársonydolmánykákat, kócsagtollas csalmákat, nyusztprémes mentéket, drágaköves díszkardokat és beágyazott zománcú arany töröcskéket, nagytarajú ezüstsarkantyúkat elibénk varázsolja. De még csak annak a kornak oly nagyszerű kifejezőjét, a Corvina-kötetek valamelyikét sem mutathatja be nekünk, mert nincs helye ott, a hová benünket vezetni szándékozik. És mégis megoldja föladatát, a színpad tarka-barka valószínűtlenségei, olcsó, rikító kellékei nélkül is. Kik hát ezek a törzsvendégek? Budai polgárok, mesterek, diákok, katonák, mesterlegények és a művésznépség alja.

Egyikük sem visel olyan köntöst, hogy hevenyén lemásolva adalékul szolgálhatna a magyar viseletek történetéhez, de abban a sok kopott, szutykos, vásott, foltos, zsinóros, pitykés, ócska és új felemás összevisszaságban mégis benne van a Mátyás-korabeli viselet. Művésziünk óvakodni fog a tökéletes típust egy alakban elibénk állítani, de fegyelmezett képzeletével minden megláthatót szemügyre véve: jobbat, igazabbat nyújt a viseletek legjobb történeténél; annak a képét, hogy *miként* viselték az életben a mindennapi rend ruhát, a mi gunya volt csupán, nem jelmez. Ha megszólaltatja alakjait: csúfondáros, csipkedő, dévajkodó megjegyzések röpködnek az asztalok fölött s megértetik velünk a megérteni valót. Az ingerkedőbb kedvű diáknépség incselkedik az egykori katonával, a ki valaha még a nagy Hunyadi alatt szolgált, hogy egész sasszárnyat tűz a süvege mellé, mintha nem is volna baret, meg tollatlan süveg a világon; az öregebbeket bosszantja, hogy az ifjak dolmányán szűk az ujj, s csak azért is a paszomány-gombra járó hasítókos ujj elöyzeit és csinoságát vitatják, a milyent eddig viselték, s fognak viselni holtig; a katonák megbotránkoznak azon, hogy a képiró, betüvető legénykék palástban járnak, holott az csak nagyúrnak való és ki is sütik menten, ha nem éppen valami díb-dáb silányság az a palást, hogy ócskán vették a zsidótól, de még így sem illenék viselniük, ha csak szerényen kurtábbra szabottan nem. És nagy az általános álmélkodás a sarus, cipős, kurtacsizmás sokadalomban, mikor a helyrebb fajtaból betoppan egy legényke túrtt szárú magas szekernyében, mert az a legújabb s egyre terjedő divat stb.

Igy bontakozik ki szemünk láttára a holt környezet és a testek patinája. Ezt természetesen nem kell mind megfestenie, leírnia, de elgondolnia annál szükségesebb.

Most már csak a lelkeké van hátra, a még finomabb elemzést, még mélyebb elgondolást követelő. Hogyan társalognak ezek az emberek és miről? Minderről, a miről csak az örök átlag-ember társaloghat: az időről, önmagukról, feleségükről, gyermekeikről, mesterségükről, virtuskódásaikról. A valót mondják, vagy hazudoznak, teljességgel egyre megy. A maguk apró-cseprő dolgait beszélnek. Azonkívül pedig olyan dolgokat, a melyek egyenesen az ő koruk sajátja. Ez az *azonkívül* a patina! A művész ezt is módjával adja, nehogy típust teremtsen egyéniségek helyett és alakjai a jónapkvánástól még nem csöppennek bele egyenesen a „korfestő” nyilatkozatok áradatába. A csoportokban koccintatók kettesével-hármasával iddógálók, vagy magukban gunnyasztók, a duhaj és nagyképű, szájkodó és zsémbes kocsmái alakok itt-ott felhangzó, majd általános vitáiban magától, természetes közvetlenséggel körül-fordul a társalgás arról arra, s ha netalán rátérnének

a királyra: éppen oly kevésbé fognak az ellentétes, túlzott és együgyű nyilatkozatok azzal a jellemrajzzal összevágni, a melyet kézikönyveinkben találhatunk Mátyás királyról, mint a hogy öltöztetik sem vág egybe a Mátyás korabeli viselet ismert típusaival. De ugyanúgy kiérezzük óvatosan, vagy hetvenkedve tett nyilatkozataikból, túlzott dicsőítéseikből, alacsonyagra valló vádjaikból, szóval véleményüknek eszközjárása szerint való különféleségéből Mátyást, mint a köntösök tarkabarka összevisszaságából a viseletet. Beszélhetnek ilyenformán bármiről és bármily ostobán, ha igaz művészzel, vagyis patinás egyéniségeként elevednek meg előttünk: kiérezzük együgyű szavaikból, a mi a szavaik mögött van: a kort. Így megjelenítve, ők a felhő és a napsugár; ha beszélőgépekké tennék őket, melyek megállapított történelmi anyagot recitálnak: csak azt jeleznék, hogy ekkor meg ekkor ennyi meg ennyi volt a csapadék. Hivatalos jelentésnek ennyi is elég, de felhő és napsugár több annak, a ki látni akar. A tudós megállapítja, hogy ekkor meg ekkor X milliméteres volt a csapadék, a művész pedig azt mondja: ekkor meg ekkor ilyen meg ilyen párákkal volt tele a levegő és azt szivta be mindenki, az harmatozott be mindent.

HIREK

Urnapiján.

*Hintsétek, szórjátok be a kis utcákat
Dus illatot hozó, fehérítő virággal;
A szürke házakat, hol gondok tanyáztak,
Vidüsa öröme a szent eszme, vágy, dal...
Dicsőő szavunkat dalos kis pacsírtá,
Az Isten madara, vegye szárnyaiba.*

*Rezgő tömjénfüst közt szálljon égbe imánk,
Jusson el szívünkbe az Ur számolyához,
Dallal köszöntsük ma az égi nagy királyt,
Ki még a bűnösnek is vigasztalást hoz.
A mennyi a virág, a mennyi a rózsza,
Kössétek azt mind, mind fehér koszorúba*

*A kinek a szívét a bűn ronggyá tépte:
Kövesse csak ezt az ünnepelő tömeget...
A földi bu terhét enyhíti a béke,
Kitárják ma neki kapuit az egek...
S zughat már körötte tengernyi gony, szitok,
Az Ur nagy hatalma szent, örök... győzni fog.*

*... Minden kicsi ablak legyen ma virágos,
Az utca rózsával telis-tele szórva;
Térjen össze kunyók és aranyugáros,
Selyemben tüdőklő paloták lakója,
Ünnepelő mezébe öllözzön föl szívünk,
Hogy tanúság legyen: nem csüggedünk, hiszünk!*

Urnapiján. Urnapiját városunk hagyományos fénytel és ünnepélyességgel fogja megünnepelni. A 8 órákor kezdődő sz. ünnepélyes nagy misét főpásztorunk fogja pontifikálni és ő fogja a körmenetet az ünnepi sátrakba vezetni. A körmenet befejeztével *Hehelein* Károly praelatus kanonok mond sz. beszédet. Urnapiján nyolczada alatt a székesegyházban minden nap 9 órákor ünnepélyes nagymise és körmenet, d. u. 3 órákor vecsernye, 5 órákor pedig litánia lesz. A zárdatemplomban vasárnap lesz az ünnepi körmenet megtartva, melyet *Pemp* Antal praelatus kanonok, superior fog vezetni.

bőröndök esetékből. Halászi cikkek: valódi angol horgok és selyem spárgák. Teljes tennis felszerelés. Rakettek, azok javítása és teljes hurozása, labdák, prések, szél és középhálók. Tavasz gyermekjátékok, kertibutor, hinták, függő ágyak. Vivő felszerelések, stb. stb.

Plébánosi kinevezések. Püspökünk a m. kir. földművelésügyi miniszter bemutatása alapján *Tahy* Abrahám dobóruszka plébánost ungvári plébánosnak kinevezte. *Tahy* Abrahám 1860. aug. 15-én született az ungvári Homokon. Pappá szenteltetett 1883. okt. 18-án. Segédlelkész volt Ungváron, Vinnán, Nagybereznán és ismét Ungváron, 1892-ben plébános lett Nagyalacsán, 1902-ben Dobóruszka, 1804-ben sz.-széki tanácsos. — Felsővisői plébánosnak *Komka* Vilmos eddigi aknaszlatinai plébános neveztetett ki. Ezen változásokkal egyidejűleg *Szoboda* Ferenc segédlelkész az ungvári plébánia ideiglenes vezetését felmentetett. — *Láng* Pál felsővisői s.-lelkész pedig a javadalom szabályszerű betöltéséig az aknaszlatinai plébánia ideiglenes vezetésével megbízott.

Segédlelkészek változása. *Kirchmájer* Ferenc erdői s.-lelkész Nagybányára, *Ember* Péter Kálmándról Erdődre helyeztetett át.

Évzáró ünnep a zárdaiban. A zárdai polgári leányiskola záróünnepsége f. hó 21-én d. u. 3 órákor lesz a zárda nagytermében a következő műsorral: 1. A magyarok Nagyasszonyához. Kardal. 2. Páli szent Vince. Szavalt. 3. Zenepróba. Tréfás jelenet. 4. Der Apfelstrudel Humoristische Scene. 5. Les filles joyeuses avec des parapluies. 6. A víz-esésnél. Zongorasám. 7. Villásné villájában. Bohózat. 8. Tréfás táncdal. Karének. 9. Záróbeszéd.

A szatmári m. kir. adóhivatali kerületre alakított adókievítő bizottság e hó 10-én kezdte meg működését. Tárgyalási helyiség Szatmár-Németiben István-tér 5. (Sepsy-féle ház.) A bizottság tagjai: Domahidy István elnök, Szeőke Sándor, Szombathy Odön, Buttkay Samu, Madarassy Zoltán biz. tagok. Kincstári előadó Schnébli Károly m. kir. pénzügyi titkár.

Föl Jézus Szive bucsujára! Mintha az Isten büntetése nehezednék Szatmár vármegyére. Tavaly ősszel a vetésekben óriási kárt okoztak az egerek, úgy hogy az elkésett tavaszkor másodszer kellett vetni. Alig rügözött a szőlő, jött egy-két hideg éjszaka és részben tönkretette a szőlőműves reményeit. A szárazság mely heteken át tartott, kislelkűséggel töltötte el a gazdák szívét. Szomorú a jövő képe! — Hogy állunk a lelkekben? Mintha Isten büntetése nehezednék az emberek szívére. Az emberek az Istentől mindjobban elpártolnak, a családban az imádság helyett a káromkodás folyik, a békesség helyébe a perpatvar, örökös civódás lépett, az imakönyv helyét a rossz hitetlen ujság foglalja el, az Isten félelme sok helyen kiveszett a gyermekekből, ifjakból, felnőttekből. Szomorú a jelen képe! Van-e segítség! Van-e menekülés! Midőn az emberiség az erkölestelenség posványába süllyedt, Isten a zsidó népre a vízözönt küldte, egyedül Noé menekült meg a bárkán családjával. Meg akarsz menekülni, jó magyar népem, az Isten büntetésétől, mely már-már reád nehezedik? Föl Jézus Szívéhez!

Ez a mentő lelki bárka
A veszélyes ár felett,
Mely a bűnöst várva várja
Itt talál majd menhelyet.

Azért föl Szatmárra Jézus Szive bucsujára!

A Kálvárián a hívek Jézus szentséges Szive ünnepére kilencz napi ájtatossággal készülnek. Az ájtatosság péntek este fél 7 órákor veszi kezdetét. Az utolsó három napnak ájtatossági sorrendje pedig a következő:

Kávét

legjobbat és
legolcsóbban
beszerezhetünk

Benkő Sándor

kávékereskedőnél Szatmár, Kazinczi-utoza 16.
„MOKKA” keverék özégem különlegessége.
1 klgr. 4.40 korona. Villany erővel pörköltve.

VIDÉK

Firczák püspök jubileuma. Jakovics János pápai prelátus, káptalani nagyprépost körlevelet intézett a munkácsi egyházmegye papságához. Ebben elmondja, hogy a püspök, mikor a káptalan megkérdezte tőle, mily alakban óhajtaná aranymiséje emlékét megörökíteni, úgy nyilatkozott, hogy ha az egyházmegye papsága minden áron emlékek akarja megtisztelni aranymiséje ünnepét, ne az ő személyének, hanem egyházmegyéjének juttatott adomány legyen az. És rámutatott arra az adományra, melyet ő a múlt év októberében az egyházmegye leánynevelő intézetének ajánlott föl és tett le. Ez okból a kántortanítók és tanítók nagygyűlése már elhatározta, hogy az egyházmegye minden kántortanítója, tanítója és tanítónője öt év alatt évenként tíz koronás részletekben ötven koronát fizet be az egyházmegyei alapkezeléséig az ungvári tanítónő-képző és polgári leányiskola kiépítésére. A nagyprépost most a papsághoz fordul azzal a kérelemmel, hogy minden kerület mondja ki, hogy ugyanerre a célra az egyházmegye minden áldozópapja öt éven át husz koronájával száz koronát ajánl föl.

Uj főorvos Nagykárolyban. Vasárnap ment végbe Nagykárolyban a városi főorvos választás. Az állásra hárman pályáztak: dr. Csilléri Ferencz fővárosi orvos, dr. Roóz Elemér városi orvos, a 3. pályázót 12 szótöbbséggel dr. Kovács Józsefet választották meg városi főorvossá.

Esküvő. Tichy Gyula nagykárolyi m. kir. gazdasági felügyelő örök hűséget esküdött Dr. Elbel Béla nyug. honvéd főtörzsorvos leányának Ilonának, Budapesten.

A csengeri járásbíróság megvalósítása ügyében a kir. igazságügyminiszter leiratban utasította a szatmári kir. törvényszék elnökét, hogy a csengeri járás évi beadványainak számát 3 évre visszamenőleg haladéktalanul tüntesse ki.

Alapköszentelés, házmegáldás. Pemp Antal prelátus-kanonok, mint az irgalmas nővérek magyarországi tartományának főnöke f. hó 13-án Ungváron beszentelte a Hehelein prelátus-kanonok bőkezűségéből ujonnan épülő Mária-házi zárdának és leányiskolának alapkövét, elhelyezvén a szokásos okmányt az alapkö alá. Délután a Gizella-ház kálváriai szőlőjében épült sz. Antal szobrával díszített csinos nyaralót áldotta meg. A prelátus ur névünnepe alkalmából a Gizella-házi-növendékek szépen sikerült ünnepélyt reedeztek ének-, szavalat-, zene-darabok és egy kedves daljáték ügyes előadásával.

Selmeceziek Munkácson. A selmecebányai erdészeti főiskola IV. éves erdőmérnök hallgatói e hó 16-tól 19-ig terjedő tanulmányuton érkeznek Munkácsra, különösen az erdészeti berendezések, fa- és fűrésztelepek, gyárak stb. megtekintése végett.

Lemberg—párisi automobil tura. Az előzetes jelzés szerint Munkács közönségének július 11-én érdekes látványosságban lesz része. E napon indul ugyanis Lembergől 40 automobil a párisi turára s még aznap odaérkezve, az éjszakát a főtéren fogják tölteni.

Halálozások. Nagy Karolina, Nagy Sándor nagykárolyi ev. tanító leánya 16 éves korában elhunyt.

Csics Lajos nagykárolyi járásbíró Lajos József nevű kis fia jobblétre szenderült.

Alkér Lajos dohánybevaltó tisztartó 11 éves kis leánya Mariska, Nagykárolyban elhunyt.

Zsedenyi Ottó m. kir. bányafőmérnök, sóbányahivatali főnök életének 54 ik évében, Rónaszéken elhunyt.

Jankel apró ügyei. Stern Jankel, a szolyvai takarékpénztár igazgatója, kit a beregszászi törvényszék 80 rendbeli uzsoráért és kivándorlásra való csábításért 2 évi fegyházra ítél s a kuria a törvényszék ez ítéletét 8 hónapi fegyházra és 8000 korona pénzbüntetésre változtatta, fegyházbüntetését e hónapban kezdi meg.

Gazdasági felügyelőség Nagyszőlősn. A földmivélsügyi miniszter Nagyszőlősn, a vármegye területére kiterjedő hatáskörrel, gazdasági felügyelőséget szervez, melynek vezetésével ideiglenesen Lator Istvánt, a hegyvidéki kirendeltség ugocsa-vármegyei megbízottját bizta meg.

Uj telekkönyvi betétek vármegyénkben. Alsófalú, Kékesoroszfalu, Szakállasdombó községek telekkönyvi betétei elkészítettvén, a forgalomnak átadattak. Ellentmondások, felszólalások, törlési keresetek ez évi dec. 15-ig a nagybányai kir. járás bíróságához, mint telekkönyvi hatósághoz, adhatók be.

ISKOLA

Pályázati hirdetések egyszeri közlésének díja 5 K

Az 1911. évi 341. sz. püspöki körlevél az egyházmegyei összes rk. iskolákat kötelezte lapunk megrendelésére. — E rendelet értelmében lapunkat megindítottuk az iskolák címére. Most tisztelettel fölkérjük az iskolák előjáróságát — ahonnan az ez évi előfizetés nem érkezett be, — hogy az előfizetési díjakat beküldeni sziveskedjenek.

Iskolaszéki gyűlés. Szombat d. u. tartotta a rk. iskolaház gyűlését, a melyen a tagok majdnem teljes számban vettek részt. A nagy érdeklődésnek az iskolatestvérek alkalmazásával az elemi iskola tanítói karában beállott nagy személyi változás volt oka. Örvendünk, hogy az iskolaszék a hivatás egész odaadásával és gyönyörű eredménnyel működő iskolatestvérek működésével és alkalmazásával szemben egyhanguan hozott határozatában teljes elismerést fejezte ki. — A mindvégig tárgyilagos gyűlés a következőképen folyt le. Hehelein Károly prelátus-kanonok, egyh. elnök megnyitván a gyűlést, jelenti, hogy a megyés püspök a hitközségi és iskolaszéki tagok mandátumát egy évre meghosszabbítja. Egyszermind tudomásra hozza, hogy a főpásztor iskolafentartó jogánál fogva a megüresedett három tanítói állást a jelen iskolai év elején iskolatestvér-tanítókkal töltötte be. Az iskolatestvérek meghívására a megyés püspököt főképen az indította, hogy az iskola alapítója, b. e. Meszlényi Gyula püspök nyíltan kifejezte ama óhaját, hogy iskolájában, a mint alkalom kínálkozik, iskolatestvéreket alkalmazzanak. Főpásztorunk tehát csak elődjének végső akaratát teljesítette az iskolatestvérek meghívásával. Az e célból az iskolatestvérekkel megindított tárgyalások hosszú akadályoztatás után végre csak az iskolai év kezdetével oly hirtelenséggel jött létre a megállapodás, hogy az iskolaszéket e tárgyalásokba bevonni nem lehetett. Hogy az iskolaszék tagjaival e ki-nevezést csak most közli, oka az a kedvezőtlen hangulat a melyet az új tanerők alkalmazása keltett. Uj embereket meg kell előbb ismerni és csak azután lehet megítélni őket. Ezért a

lefolyt tanévben fölkérte Jankovics János nyug. igazgatótanítót és együtt látogatták meg az iskolatestvérek osztályait. Megtette ezt az egyházi és világi tanfelügyelő is. Mindnyájan megelégedéssel tapasztalták, hogy az iskolatestvérek működése áldásos és hasznos. Kéri, hogy az iskolaszék vegye tudomásul az iskolatestvérek meghívását. — Az egyházi elnök után Antal Sándor dr. szólalt föl. Szavai szerint őt is meglepte az új tanerők alkalmazása. De mivel mindkét fiát az iskolatestvérek tanítják, alkalma volt működésüket megfigyelni. Meglepte őt ama szép eredmény, amelyet az új tanerők mint tanítók, de még inkább mint nevelők elértek. Ugy, hogy a tapasztaltak alapján azt ajánlja az iskolaszék tagjainak, hogy gyermekeik érdekében is fogadják örömmel a főpásztor határozatát. Hasonlóan nyilatkozott Wallon Lajos is, a kinek fia szintén az iskolatestvérekhez jár. — Ezután az iskolaszék egyhanguan tudomásul veszi megbízatásának egy évre szóló meghosszabbítását. S ekkor az iskolatestvérek alkalmazására nézve többoldalu hozzászólás után az a határozat jött létre, hogy az iskolaszék sajnálattal veszi mellőzését az iskola iij fontos ügyének elintézésénél, de magát a rendelkezést, mint teljesen jogosultat, tudomásul veszi. A melyet, mint egyhangu megállapodást, az egyházi elnök az iskolaszék határozatául kimondott.

Uj tanítói és tanítónői állások.

Gróf Zichy János vallás- és közoktatásügyi miniszter Beregmegyében az alább felsorolt tanítói és tanítónői állásokra folyó évi június hó 20-iki lejáratl pályázatot hirdet: Munkács: Tanítónői állás. Beregszász: Tanítói állás (ref.) Bilke: Tanítói állás (ref.) Bene: Tanítónői állás. Beregardó: Tanítónői állás. Nagydobrony: Tanítói állás (ref.) Nagylónya: Tanítónői állás. Zápszony: Kántortanítói és tanítói állás (ref.) Kispálos: Tanítói állás (gör. kath.) — Ungmegyében pedig: Vajkócon kántor-tanítói (ref.), Uzsokon egy tanítói (r. kath., vagy g. kath.) és Nagyselmecen kántor-tanítói állás (g. kath.) van üresedésben. A kérvényeket f. hó 20-ig kell beadni a megyei tanfelügyelőhöz.

Szatmármegye iskolaügye májusban.

A pénteki vm. köz. bizottság gyűlésén Bodnár György tanfelügyelő jelentése szerint májusban 60 községben 72 iskolában 115 tanító munkáját vizsgálta felül. A magyar nyelv tanításának elhanyagolása miatt egy tanító ellen fegyelmi vizsgálatot indított, őt pedig nyugdíjaztatni fog. A tanfelügyelő hálás köszönetét fejezi ki Csaba Adorján főispánnak, aki sokoldalú kormányzati gondjai mellett, időt vett magának arra, hogy a négy évvel ezelőtt megnyílt laczfalui áll. iskolában a tanítás eredményéről egy bizottság kíséretében meggyőződjen. A kir. tanfelügyelő rendkívüli jó hatást vár az ilyen látogatásoktól, amelyeknek más helyen való megismétlését kéri. Indítványozza, hogy a közigazgatási bizottság Papp Gyula és Lázár János laczfalui állami tanítóknak a tanítás eredményeért fejezze ki köszönetét. Bejelenti, hogy a kultuszminiszter Misztótfalun leendő áll. iskola építésére 38,555 koronát engedélyezett.

Fölvétel a tanítóképzőbe. A kik a helybeli kir. kath. tanítóképző internátusába alapítványi helyre óhajtanak folyamodni, azok a megyés püspök ur Ó Méltóságához intézett kérvényeiket f. év június 25-ig küldjék be a tanítóképző igazgatóságához.

A kérvény mellékletei: keresztlevél, szegénységi bizonyítvány, a múlt évi isk. bizonyítvány és a jelen évi értesítő. Az internátusba oly ép testű róm. kath. vallású ifjak pályázhatnak, kik a közép iskola, polgári

Aki igazán finom, kényelmes, elegáns és tartós honi gyártmányu

lábbelit akar vásárolni,

az forduljon bizalommal

Vuja János-hoz

Szatmár, Deák-tér

■ (Keresztes András-féle ház), ■

aki dúsán felszerelt cipő-raktárában oszákis valódi finom bőrből a már is világhírű hazai gyárakban készült cipőket és oszákmat nagyon is versenyképes árakban hozza forgalomba és tiszteletből minden olcsóbbrendű készítményt, a szokásos bőr- és talpatáncatókat teljesen kiküszöbölte, s akinek áruj esnösség dolgában is párját ritkítják. Kívánatra mérték után bármilyen kivitelű cipők és oszák is készülnek.

iskola legalább IV. osztályát jó sikerrel végezték, legalább 14 évesek vagy 18 évesnél nem idősebbek. A pályázók július 1-én személyesen tartoznak megjelenni d. e. 9—10 óra között a kir. kath. tanítóképző intézetben, ahol az I. félévi Érettségi ki kell cserélniök a jelen évi rendes bizonyítványral. A pályázat eredményéről az igazgatóság utján fognak az érdekeltek értesítést nyerni. A kir. kath. tanítóképző igazgatósága.

Vizsgálatok a zárdában. A) A polgári iskolában: Junius 17-én délután torna-vizsgálat; 19-én a II. és III. A) osztályban. 20-án az I. és III. B) osztályban 21-én délelőtt a IV. osztályban; 22-én Te Deum. A kézimunkák és rajzok kiállítása jun. 19—22-ig tart. B) Az elemi iskolákban és óvóban: Junius 22-étől 26-ig az elemi iskola I—VI. osztályaiban. 22-én délután az óvóban. 27-én Te Deum. A kézimunkák kiállítása június 22—26-ig tart. A vizsgálatokra az illető t. szülőket és tanúgy barátokat szívesen látja az igazgatóság.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Koós Gizella külteki állami iskolai tanítónőt a Kinizsy-utcai áll. elemi iskolához helyezte át.

Torna-ünnepély. A kir. kath. főgimnázium ifjúságának mult vasárnap tervezett nyilvános torna-ünnepélye az esős idő miatt elmaradt. Az igazgatóság intézkedése folytán f. hó 15-én esütörtökön délután 5 órakor fog megtartatni az iskola udvarán.

A tanítók fizetése. Maros Torda vármegye legutóbbi közgyűlése elhatározta, hogy felir a kormányhoz a tanítók fizetésének rendezése tárgyában. A feliratot az ország valamennyi vármegyének megküldötték pártolási végett. A következőket kéri a felirat a kormánytól: Szüntesse meg a kormány a válaszfalat, mely fizetés dolgában az állami és felekezeti tanítók között áll. Kapjanak a tanítók ugyanoly fizetést mint azok az állami tisztviselők, akiknek középiskolai érettségijök van, illetve soroztassanak a fennálló fizetési fokozat XI, X. és IX. osztályába. A kántori teendők a tanítói munkától külön választassanak és külön díjaztassanak.

MINDENMŰ ELEMI ISKOLAI NYOMTAT-

- * VÁNYOK ÉS TANSZEREK KAP-
- * HATÓK A PÁZMÁNY-SAJTÓ
- * KÖNYVNYOMDÁBAN SZATMÁR-
- * NÉMETIBEN, ISKOLAKÖZ 3. SZ.

Szenzáció.

Ebben a fölfordult világban sok hihetetlen megesik.

A nemzetvédő harcok bajvivója, a nagy gondolatok hőse, például a világért sem Apponyi, hanem a ki „két percig sem tud gondolkozni“, mint az érdeklődő kis Samuka. Le a kalappal előtte! Példával maga Samuka jár elől: önnagysága előtt a levett kalap bámulatával hódol, a mit belépődij nélkül is megélvezhetünk, ki lévén akasztva egyik főtéri könyvesboltban.

A másodperces gondolkozók diadalmas fővezére nem áll egyedül a csodálandók közt. Ott szerepel még a szabadkőmivesség, mint a nemzet megmentője, a szabadgondolkodás, mint a kultura megmentője, a Litteczky-telek mint a város megmentője, a zsidóság mint a becsület kereskedeleme megmentője.

És hogy a hosszú sorozat végére érjünk: a „Szamos“, mint a bon-ton, a toll tisztasága és a jóízűség megmentője.

Ezt t. i. a „Szamos“ állapította meg magáról, mint illemhely, küzdve a szemétdombok ellen.

Ugyan ki vonta eddig kétségbe, hogy a toll megítélésénél más lehetne az illetékes,

mint ennek szakembere, a ki a lud máját nagyon szereti ugyan, de azért névjegyen mégsem ezt viseli címmül: *májás . . . , hanem: tollas . . . ?*

Mi a fészkes fülemilének kell ezt hangosan hirdetni? A genealogiai eredetét ismerjük a kis „ujságirónak“.

Hát nem is ez a szenzáció! Sőt az sem, amit eddig igazán senki sem tudott, de most a „Szamos“ szerényen elárul: hogy az ő argumentuma a — *fej*. És nem kor-bács, revolver, nyilttér, a miről holmi sajtópör is beszél.

A szenzáció az, hogy a „Szamos“-nak (és ezt a legkifeszítettebb mellel kiáltja ki) *hivő katolikus ember munkatársa* van. Bevallja ugyan, hogy ezt csak temetésekre küldi, de azért mégis van neki egy *hivő katolikus munkatársa*, kit még azért is tart, hogy felháborodjék a „Heti Szemlén.“

Ezt a leglesujtottabban vennők tudomásul, ha nem jutna eszünkbe egy vérbeli magyar szülő ige:

— Száli, te dicsekszel!

A zsidó czégtábla.

A rendőrkapitány páratlan erélylyel örködik minden rendőri és városi szabályrendelet betartásán.

Legutóbb is a legkérlelhetlenebb szigorúsággal hajtotta végre az idegen és nem magyar czégtáblákat tiltó intézkedését a városnak. Kipusztultak a zsidó hirdető-táblák, egy szál sincs már nemes Szatmár városában. A főkapitány nem hiába a rend példás főre, de érvényt is szerez az annyira tiszteltreméltó jelszónak:

— Rödnek muszály lönyni!

A főkapitány e kegyetlen irtóháboruja után azonban újra fölűti fejét a gyom.

A főtéren megint megjelent egy idegen szellemet lehelő czégtábla. Az egyik boltos ki akarja játszani a főkapitány éber örködését és csalogatóul kiakasztott nem német, esperantó, vagy zsidó *nyelvű* reklámot. Ravasz módon betük helyett más, de szavaknál is hangosabban beszélő idegen *szellem* kiáltozik e különös czégtáblán.

A czégtábla egy alak. Impozáns (nem fejű, de) embonpointü alak. Önjellemzése szerint: csak rá kell nézni és mindjárt tudjuk, hogy nem congreganista. Atyját rosszul választotta ehhez. Beszédében sok a — *h*, meg a — *nyál*. Szereti a vesét, meg a bőrt (ügyvéd is t. i.) Szavait még az országgyűlés is jegyzőkönyvbe veszi. — No már eléggé körülírtuk őt.

— Hát erre a tagadhatatlan zsidó-czégtáblára hívjuk fel erélyes főkapitányunk figyelmét abban a biztos tudatban, hogy nem türi egy percig sem ezt az ő figyelmét elkerülő, idegen-szellemű reklámot semmi kereskedő boltja előtt. Mert ez az igazi — zsidó-czégtábla.

Addig jár a Bögre a kutra . . .

Rettentően imponál nekünk, ha valaki hősién kiáll, támad papot, püspököt, reakciót emleget, klerikálizmusról fuj hosszú nótát, fölvilágosodottnak nevezi ki magát, — és e mellé kimondja, hogy ő pl. szabadkőműves.

De ha ez a Samukkal kaczerkódó Demeter nagyokat üt a katholicismuson, népbutításnak nevezi a papság munkáját, elégtételt követel — nem az egyházat megtámadó, kigunyoló szemítatól, hanem . . . (oh minden jogász bácsik, kaczagjatok!) és e mellé azt állítja nagy naivan, hogy ő jó katolikus, — no ezt nem hisszük el neki, még ha közép-kori sötétségben leledző antikultur öslénynek is kegyeskedik tartani bennünket.

Egyszer elmondta már a katholicismus egyik vezére:

— Furesán magyarázzák ezt a szót a katolikusokra: béketűrés. Azt értik t. i. alatta, hogy e hosszú szóból a katolikusoké mindig csak a — *tűrés* legyen. A béke?

— Hm!

— No hát minekünk nem kell *csak* a tűrés — béke nélkül.

Terményárak.

Termény neme	K	f	K	f
Tiszta buza	23	20	22	40
Kétszeres	19	60	00	00
Rozs	16	00	00	00
Uj árpa	16	40	00	00
Zab	16	00	16	00
I-ső rendű tengeri	13	40	13	00
Kása	00	00	00	00
Paszuly fehér	18	00	00	00
Paszuly tarka	15	00	00	00
Szilva	00	00	00	00
Krumpli	3	40	2	80
Szalonna	2	08	2	00
Marhahus I. r.	1	48	1	24
Sertéshus	1	76	0	00

Belső munkatársak:

HARASZTHY BÉLA dr., KERTÉSZ PÁL, és MERKER MÁRTON dr.

Nyomatott a Pázmány-sajtóban Szatmáron, Iskola-köz 3. sz.

MAGYAR BREVIARIUM.

EGYHÁZI ZSOLOZSMÁK A BOLD. SZÜZ, AZ APOSTOLOK, VÉRTANUK, HITVALLÓK ÉS SZÜZ-
ZEK ÜNNEPÉRE ÉS A HALOTTAK EMLÉKÉRE.

A szent zsolozsma az Egyháznak legősibb és legfőbb imádsága, melyet a legtudósabb szentek szerettek s melyet semmiféle költészet felülmulni nem tudott. Tizenhét évszázad óta a szent zsolozsmában találták szentjeink legfőbb örömeiket és sok szent mondja, hogy a zsolozsma végzésekor az angyalok is velünk imádkoznak, mivel ez a kath. Egyház hivatalos, köteles imádsága kezdett óta. E lélekemelő himnuszok, szent beszédek és értelmezések magyar nyelven most jelennek meg.

Megrendelhető 5 k-ért „A Kereszt“, kiadóhivatalában Budapest, III., Nád-u. 1.

Hol javíttassuk meg ??
szőlőpermetezőinket ??

Weber János vizsűrőgyárosnál

ahol permetezők jutányos áron, jótállás mellett ujonnan is kaphatók. — Régi szerkezetek becseréltetnek. Az üzlethelyiség és gyár Árpád-utca 61. szám alatt van. Saját ház.

Butor márványok raktáron.

Bel- és külföldi kőfajokból

diszes sirkövek

kaphatók, ugymint:

fekete svéd és sziléziai, szürke és fekete carrarai márványokból a legdíszesebb modern kivitelenben, a legjutányosabb áron.

Elvállalok *sírszegélyezéseket, sírfedeleket, kriptákat*, valamint *templom és utszéli kőkereszteket* készítését, továbbá *épületekhez* mindenemű kőfajokból *kőfaragászati* munkákat.

Becsés pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel

Grosz I. Izidor

sírkőgyáros és kőfaragó-vállalkozó

Szatmár, Attila-utca 11.

Butor márványok raktáron.

Szobrászati műmunkák nagy választékban.

Szobrászati műmunkák nagy választékban.

Bertha Károly műkertész

Szatmár, Deáktér 2. sz.

Minden idényben mindennemű
:: élővirág diszmnakák ::
 alkalmi-, menyasszonyi-, korszoroslány- és melleokrok. — Alkalmi-, ravatal- és sirkoszoruk, síresokrok a legizlésebb kivitelben, jutányos árban pontosan és gyorsan készíttetnek. Vidéki megrendelések különös gonddal elintéztetnek. Park- s kert-rendezések vállaltatnak. **Sürgönyezim: Bertha kertész Szatmár. — Telefon-szám 27.**

ÉRTESÍTÉS!

Gyermekjátékok, üveg- és porcellán-edények, elegáns sítábotok, háztartási cikkek nagy választékban kaphatók

A SZATMÁRI BAZÁRBAN
 SZATMÁR, KAZINCZY-UTCZA.

Valódi francia fűzők!

Csípőszorítók, haskötők, egyentartók legnagyobb választékban és mérték szerint is megrendelhetők

HERCZ SÁNDOR

speciális keztü-, fűző- és műkötszertáraban Szatmár, Deák-tér 3. (városház mellett.)

Keztük, fűzők mérték után pontosan készülnek, s tisztítását és javítását elvállalom.

ALAPITTATOTT 1810.

Ausztria és Magyarország legrégebbi egyházi felszerelések és zászló-gyára

Josef Neskudla

OLMÜTZ, (Morvaország.)

Jótállással szállit kitünő minőségben bámúlatos olesó árak mellett:

Egyházi ruhákat, lobogókat, templomi szereket, kizárólag tűzben aranyozott kelyheket, cibóriumokat, monstrantiákat, gyertyatartókat, csillárokat, lámpákat, keresztutakat.

Régi egyházi ruhákat alaposan renovál!

Szegéy templomoknak jelentős engedmény. Választékot vásárlási kényszer nélkül küld.

Arjegyzék és költségetörányzat ingyen.

Ha ingatlantakar venni, vagy eladni, jelzálog-kölcsönt keres, mielőtt bármiféle gazdasági cikket beszerezne, vagy a gazdasági élet bármely ágába vágó szükséglete van, — forduljon bizalommal **Poszvék Nándor** gazd. szakirodájához Szatmár, Kazinczy-u. 7. sz.

A Talmud magyarul.

Egyre halljuk a Talmud-morált, Talmud-erkölcsöket emlegetni, bár a legtöbb ember nem ismeri a Talmudot, nem ismeri épen azokat a részeket, a melyek a keresztény világot érdeklik s melyeket saját jól felfogott érdekeinek kellő megóvása céljából ismernie kellene.

A Talmud a zsidó rabbiképzők tananyaga, ez az ő theologiájuk. Nincs az a pikáns pornographia, nincs az a rémregény, a mi ennél érdekesebb lenne.

A Talmud kivonatos, de szó szerinti fordításban most jelent meg 320 kvart oldalon, **Ára 10 korona.** Megrendelhető „A kereszt” kiadóhivatalában Budapest III., Nád-utca 1. sz.

Megnyilt az új óra-, ékszer- és műszer-kereskedés

Szatmáron, Deák-tér 16. sz. (özy. dr. Török Istvánné-ház).

Raktáron tartok ékszer, arany, valódi és china ezüst-árúkat; ugyszintén fali-, inga-, ébresztő- és zsebórákat.

Állandó nagy raktár varrógép-, kerékpár- és annak alkatrészeiben.

Óra- és ékszerjavításokat gyorsan és pontosan eszközölök.

A n. é. közönség b. támogatását kérve, vagyok tisztelettel

Groszman H. Sámuel
 ékszerész és órás.

Cipészüzlet áthelyezés.

Deák-tér 2. szám alól **Petőfi-utca 1. szám alá**

(Leszámitoló Bank helyiségébe, Károlyi házzal szemben) helyeztük át mértékszerű cipész-üzletünket, üzemünk megnagyobbitása céljából, hol saját készítményű cipő- és csizmaárúk állandóan raktáron vannak és mérték szerint pontosan készíttetnek.

Együttal a n. é. közönség szives tudomására hozzuk, hogy egy amerikai rendszerű **gyorstalpaló-műhelyt** rendeztünk be, amely egy pár talpalást **egy óra alatt** elkészít.

A n. é. közönség b. pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

KLEIN I. és TÁRSA

Első szatmári csizma- és cipő-gyár mértékszerű cipész-üzlete.

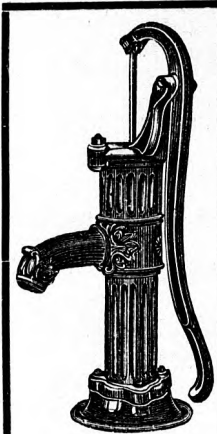
Washall

az egyetlen szer, amely a fehérneműt 15 perc alatt tisztára mossa.

Ártalmatlanságáért 20.000 korona jótállás.

Mindenütt kapható. — Főraktár:

Szatmári Kereskedelmi Részvénytársaságnál.

Dahlström Géza

városi kutmester
kutfurási vállalata
Majláth-u. 9.
— Telefon 233. —
Szivattyuk felszerelését elvállalja.

Tiszavidéki

Félix-Gyógyfürdő.

Téli és nyári gyógyhely

Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrása, víz hőfoka 50° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, **csusz (reuma) és köszvény** ellen. Női betegségeknek, **idült méh és petefészek, gyuladós méhurut, medencebeli sejtiszóvetlob és izzadmányoknál.** Ivógyógymód alakjában idült **gyomorban-talmaknál, makacs székrekedésnél, máj- és epehólyag** betegségeinél, **sárgaság és epeköveknél** meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és iszap fürdők.

1908. évben 8600 állandó fürdővendég.

Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 250 kényelmes lakószoba, kitűnő vendéglők, jutányos étlap árak. Állandó elsőrendű cigány zene, vasárnaponként katona-zene. Tennis pálya, gondozott séta utak. Fenyő erdő, 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közeledik naponta. Posta távirda, interurban telefon.

Curtaxe és zenedij nincs.

Prospektust küld az igazgatóság.

Legszebb kivitelben
tisztít minden ruhaneműt,
gallért, kézelőt

JOÓ SÁNDOR

gőz és villanyerőre berendezett

mü-ruhafestő

vegyészeti tisztító-intézete.

Szatmár, Várdomb-utca 16. sz.
Flóközlet: Szatmár, Atilla-u. 1.

Szatmári Polgári Takarékpénztár Részv.-T.

Előnyös feltételek mellett folyósít törlesztéses jelzálogkölcsonöket 50—65 évig.

A „Hollandi“ Életbiztosító Társaság Főügynöksége.

ALAPTÖKE 600.000 KORONA.

Előnyös kölcsönöket nyújt:

Váltókra, értékpapírokra és árukra;
Folyósít jelzálogkölcsonöket;
Elvállalja építkezések finanszírozását;

ELFOGAD **BETÉTEKET** 5% **KAMATOZTATÁS** **MELLETT.**

Üzlethelyiség: Hám János-u., Színház mellett.

Walek és Rajz

angol és francia különleges-
ségű cipészek, hol saját ké-
szítményű kész cipők is kap-
hatók bármilyen kivitelben.

Szatmár, Széchenyi-u. 7.

(Bölönyi-féle ház.)

Makóczy Géza

Szatmár, Eötvös-utca 4/a. sz.

Ajánlja a főt. lelkész urak szives figyelmébe modern szabó-műhelyét, hol is mindennemű reverendák és papi öltönyök a legnagyobb pontossággal, jutányos árak mellett készülnek.

Tisztelettel

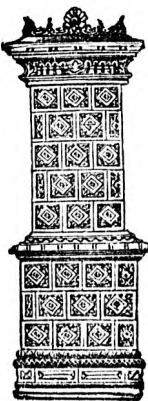
Makóczy Géza, papi- és polgári-szabó.

Hibás tükröket

azonnal jelentkezők részére újból fonesoroztat

Gyóry Károly üvegkereskedése.

UJ KÁLYHA RAKTÁR SZATMÁRON!

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, miszerint **Batthyány-utca 10. szám** alatt a mai kor igényeinek megfelelő

UJ KÁLYHA RAKTÁRT

nyitottam. Raktáron tartok **elsőrendű cserép- és porcellán-kályhákat, takaréktűzhelyeket, porcellán-fürdőkádakat.**

Javításokat, átalakításokat felelősség mellett a legjutányosabb árban, a legrövidebb idő alatt eszközölök. Magamat a n. é. közönség becses pártfogásába ajánlva maradok

teljes tisztelettel

66

HÜBNER LEÓ, kályhás-mester.

UJ KÁLYHA RAKTÁR SZATMÁRON!

RÉTAY és BENEDEK

egyházi műipar-intézet, oltár- és szószék-építészete
Budapest, IV. ker., Váci-utca 59. szám.

Hazánkban a legnagyobb műfaragó-intézet. Készít: stilszerű oltárt, szószéket, keresztelőkutat, gyónószéket és templompadokat, sekrestye-berendezéseket, képkereteket és az összes berendezési tárgyakat mérsékelt árban. — Szent-szobrokat, oltárképeket, keresztúti képeket művészi kivitelben és jutányos árakon szállítunk. — Munkafelvétel céljából készséggel küldjük ki díjmentesen szakértő megbízottunkat. — Vállalkozunk templomok kifestésére és festett üvegablakokkal való ellátására. — Arjegyzéket, költségvetést és terve-
zeteket készséggel küldünk.

